

Verwondering

Preek over Mattheus 9:8

Te lezen : Mattheus 9:1-8 en Mattheus 9: 32-34
9 oktober 1994

Eeuwen geleden stapte in Griekenland een man in bad. Dat had hij vaker gedaan, net als u waarschijnlijk. Hij stapte in bad en naarmate eerst zijn benen, toen zijn buik en tenslotte zijn borstkast en armen onder water verdwenen, kwam het waterpeil in het bad omhoog. Archimedes, zo heette die Griek, zag het water omhoog komen. Ik vertel u natuurlijk niets nieuws over badwater.

Voor u is dit heel vanzelfsprekend, maar Archimedes verbaasde zich. Toen hij langzaam onder water verdween zag hij het water omhoog komen en tegelijk voelde hij zichzelf lichter worden. Hij begon een beetje te drijven. Dat was altijd al zo geweest. Maar nu verbaasde hij zich erover. Hij verbaasde zich. En ineens riep hij uit: 'Ik heb het gevonden!' Archimedes had de wet van Archimedes ontdekt. Een voorwerp dat in water wordt ondergedompeld ondervindt een opwaartse kracht die gelijk is aan het gewicht van de hoeveelheid water die dat voorwerp zelf eerst omhoog heeft gedrukt. Dat was een nieuw stukje kennis van de natuur. En het was begonnen met de verbazing van Archimedes.

Een mens die zich nooit verbaast, die zich nooit verwondert, wordt nooit wijzer. Kun je zo wijs zijn, zoveel van een bepaald onderwerp afweten, dat je je nooit meer verwondert? Neem de geboorte van een mens. U bent er bij geweest toen uw zoon of dochter werd geboren. Het was een wonder. Daar lag tenslotte een nieuw mens in uw armen. Heel klein en teer. Maar met alles erop en eraan. En het leeft. Het ademt. Het is warm. Het huilt. Het is een wonder. U stond verwonderd over zo'n wonder met het wonder in uw armen. Maar ja, U bent maar een leek! De dokter, zeker als die ook nog gynaecoloog is, weet er alles van. Die kan bij alles tekst en uitleg geven. Die staat niet verbaasd. Totdat zij zelf een kind krijgt, als het een vrouwelijke gynaecoloog is! Totdat zijn eigen vrouw een kind krijgt! Je kunt medisch alles weten over zwangerschap en geboorte. Maar als je er persoonlijk bij betrokken bent, ben je een en al verbazing en verwondering. Geboorte van nieuw leven is een onuitsprekelijk wonder.

Alle kennis begint met verwondering. Ook en vooral de kennis van God. Als u nooit verbaasd staat, over uw gezondheid, over uw baan, over uw gelukkige gezinsleven, zult u niet gemakkelijk te weten komen wie God is. Als u er nooit van staat te kijken, dat ondanks eeuwen vervolging, Israël er nog steeds –en steeds meer!- is, dat na 2000 jaar de kerk nog altijd bestaat en in derde wereldlanden geweldig groeit, dat uw buurman die aan kanker lijdt toch een blij en gelovig mens is, zal God misschien voor u altijd een zwakke plek in het heelal blijven. Kennis van God begint met verwondering. En bij God blijf je van de ene verbazing in de andere vallen. Archimedes verbaasde zich in bad. Ineens had hij door hoe het zat. Toen was de verbazing voorbij. Toen had je voortaan de wet van Archimedes. God is niet in een wet te vangen. God is een onuitputtelijke bron van verwondering.

We lazten twee geschiedenissen uit Mattheüs. Beide eindigen met een mededeling van verwondering. Het verhaal over de genezing van de verlamde heeft als laatste

woorden: 'Bij het zien hiervan werden de mensen met ontzag vervuld en ze loofden God, om de macht die hij aan mensen heeft verleend.' Andere vertalingen, waaronder de Statenvertaling, luiden hier: 'Toen de scharen dit zagen, verwonderden zij zich en zij verheerlijkten God'. Het gaat hier om een vrees die een vorm van verwondering is. In de tweede geschiedenis, die van de genezing van een doofstomme en bezeten man, lezen we in Mattheus 9:33: 'De mensenmassa stond versteld, men zei: 'Zoiets hebben we in Israël nog nooit gezien!'

Verwondering is openheid voor het wonder. Waarom gebeuren er tegenwoordig, gebeuren er in veel kerken, geen wonderen meer? De wonderen zijn weg verklaard, soms nog vóór ze konden gebeuren! Zonder verwondering geen wonderen! Verwondering is openheid voor het wonder. Verwondering is uiterste ontvankelijkheid, openheid om iets te ontvangen, waarvan alle kenners zeggen dat het niet bestaat, of niet kan of niet mag. De kenners... Een moeilijk volk. Ze weten alles al, ze zijn niet meer te verbazen. De kenners... Het zijn Archimedessen die zich eenmaal, al dan niet in bad, verwonderd hebben en direct van hun toen verkregen kennis een wet hebben gemaakt.

Er wordt een verlamde man bij Jezus gebracht. We lezen dat Jezus tegen die man zegt: 'Wees gerust, uw zonden worden u vergeven.' En dadelijk zijn de kenners van zondenvergeving er als de kippen bij. Mattheus schrijft: 'Daarop zeiden enkele schriftgeleerden bij zichzelf: Wat een godslasterlijke taal!' Die Jezus beweert zonden te kunnen vergeven? Wij schriftgeleerden weten dat alleen God dat kan! Geen verwondering. Alleen kennis van schriftgeleerden. Geen verwondering. 'Er gebeurt ook nooit een wonder!' Jezus geneest een doofstomme die bezeten is door een boze geest. Jezus bevrijdt die mens van de boze geest en de doofstomme spreekt. Dadelijk zijn de kenners er bij. We lezen in Mattheus 9: 34: 'Maar de Farizeeën zeiden: Het is dankzij de vorst der demonen dat hij demonen kan uitdrijven.' Geen verwondering. Alleen kennis van de Farizeeën. Geen verwondering. 'Er gebeurt ook nooit een wonder!' Geen verwondering? Toch wel! Niet bij de Farizeeën, de kenners. Maar wel bij 'de mensenmassa', zoals Mattheüs ze aanduidt, de 'gewone' mensen die geen specialisten waren in de theologie. Als de doofstomme spreekt lezen we van hem: 'De mensenmassa stond versteld, men zei: Zoiets hebben we in Israël nog nooit gezien!'

Je verwonderen: dat is openstaan, voor iets, voor iemand, die oneindig veel groter is dan jezelf bent. Wie zich echt verwondert is zo geboeid, gefascineerd door iets dat je verre te boven gaat, dat je sprakeloos bent. Dat zeggen we dan ook: 'Ik stond sprakeloos van verbazing...' En: 'Mijn mond viel open van verbazing...!' Dan moet er wat gebeuren! Als we niets meer te zeggen hebben! De kenners, de Farizeeën en schriftgeleerden, stonden niet sprakeloos: 'Wat een godslasterlijke taal! Het is dankzij de vorst der demonen dat hij demonen kan uitdrijven.' Anderen stonden sprakeloos: 'Zoiets hebben we in Israël nog nooit gezien!' Het zijn woorden, woorden die klank geven aan een mond, die open is gevallen van verbazing. Het zijn woorden waarin je niets terug hebt: geen commentaar, geen verklaring, geen kritische kanttekening, geen nuancering.

'Zoiets hebben we in Israël nog nooit gezien!' Dat zijn woorden die stem geven aan iemand die sprakeloos staat van verbazing. Verwondering. Dat is pure ontvankelijkheid, zonder commentaar. Verwondering. Dat is je laten verrassen. Je alleen maar laten verrassen.

De afgelopen week kwam uit Roemenië het bericht, dat er problemen waren met het transport hulpgoederen waarmee Wim Mak en Ed Verdoold uit ons midden zijn vertrokken. Gemeenteleden gaan in gebed. En daarna komt het bericht dat de autoriteiten de goederen voor verdeling hebben vrijgegeven. Wat is daar gebeurd? Dat kom je alleen in de verwondering te weten. Wie met open mond durft staan zal het weten. De wereld, de gemeente, uw leven, is vol wonderen. Een wonder is een daad van God, waarin Hij in zijn grootheid inbreekt in de kleine, beperkte wereld van onze kennis, onze tradities, onze ervaringen, onze gewoontes.

Ik had eens een gesprek met iemand die in alle stelligheid beweerde dat de heilige Geest vrouwen niet de gave van de woordverkondiging schenkt. Ik vroeg hem of het hem wel eens was overkomen, zoiets moet zo iemand dan overkomen, dat hij gezegend was door de woorden van een vrouw. Zijn antwoord was onthullend: 'Jazeker, door Corrie ten Boom! Maar dat was op zaterdagavond in een evangelisatiesamenkomst, niet op zondagochtend in een eredienst!'. Wat moet je daar dan van zeggen? De broeder had in ieder geval niet sprakeloos geluisterd naar het woord van God, die zaterdagavond. Hij wist nog wat te zeggen, te verklaren, hij had zich niet laten verwonderen. In de verwondering sta je sprakeloos. Je staat met open mond. Je hebt geen woord terug. Je kunt alleen ontvangen en zo God beter leren kennen. In de verwondering sta je sprakeloos. Maar het is geen stomme sprakeloosheid. Het is sprakeloosheid die stem en klank krijgt. Dat is lofprijzing. Lofprijzing is de sprakeloosheid die stem krijgt.

Wanneer Jezus de verlamde zijn zonden vergeeft zeggen de schriftgeleerden: 'Wat een godslasterlijke taal!' Wanneer Jezus daarna die verlamde laat lopen, lezen we: 'Bij het zien hiervan werden de mensen met ontzag vervuld en de ze loofden God.'

God vrezen is iets heel anders dan bang zijn voor God. God vrezen is: je eigen kleine leven openstellen voor Gods grootheid. Angst sluit op. Wie bang is voor God, kruipt weg voor God in eigen zekerheden. Wie God vreest opent zich, als een bloem voor het zonlicht. Wie God vreest opent eigen kleinheid voor Gods grootheid. Van zulke mensen lezen we: 'En zij loofden God'. De lofprijzing geeft stem aan de sprakeloze verwondering over God. Je hebt er gewoon geen woorden voor zo groot is God. In Psalm 96 wordt de bomen opgedragen om God te prijzen. Maar die kunnen toch niet praten! Maar ook een verwonderd mens heeft niets meer te praten. Praten doen tenslotte alleen nog de schriftgeleerden en Farizeeën. Een verwonderd mens staat tegenover God even sprakeloos als de bomen. Beide soorten schepselen moeten tegenover God in zijn grootheid stem geschonken krijgen. Stem van de lofprijzing. Lofprijzing geeft stem aan de sprakeloze verwondering over God. Lofprijzing is uiting van de hoogste Godskennis. Amen.

Kennis over God wordt geboren uit verwondering! Iemand van wie u veel houdt is ernstig ziek. De artsen in het ziekenhuis doen hun uiterste best. Maar ze staan aan de grens van hun mogelijkheden. Ze vertellen de naaste familieleden dat zij met het ergste rekening moeten houden. Samen met een paar vrienden gaat u in gebed voor de zieke. Elke avond komt u bij elkaar om een uur te bidden. Na een week komt het bericht dat de crisis voorbij is. De patiënt herstelt langzaam maar zeker. Wat is hier aan de hand? Dat kom je alleen in de verwondering te weten. Misschien komt de behandelende arts met een verhaal over een medicijn dat tenslotte toch aansloeg. Hij zoekt een verklaring. U kunt zich alleen maar verbazen. U hebt gebeden. En de patiënt is genezen. Dat is een wonder. Alleen in de verwondering kom je te weten hoe God werkt. De wereld, uw leven, de gemeente is vol wonderen.

Kortgeleden vertelde iemand mij hoe problemen in de gemeente hem en zijn vrouw ertoe hadden gebracht zich in een andere geloofsgemeenschap te oriënteren. Ze stapten daar op zondagmorgen voor het eerst naar binnen en de preek ging over trouw aan de gemeente. Ze waren met stomheid geslagen. Hoe wist die predikant...? Sommige dingen kun je alleen weten als je je durft te verbazen. In de verwondering ontdek je de hand van God. De wereld, uw leven, de gemeente is vol wonderen. Een wonder is een daad van God, waarin hij in zijn grootheid inbreekt in de kleine, beperkte wereld van onze kennis, onze tradities, onze ervaringen. In een wonder breekt God door onze tradities en ervaringen heen. God blijkt groter te zijn dan wij dachten.

Iemand vertelde dat hij in een heel moeilijke periode in zijn leven op zondag aan de knop van zijn radio zat te draaien en middenin een kerkdienst viel. Hij bleef geboeid luisteren. Hij ontving troost en bemoediging. Na afloop vertelde de omroepster dat hij geluisterd had naar de uitzending van een katholieke kerkdienst. En hij was zelf protestant! Hij zou nooit uit zichzelf een katholieke kerk zijn binnengegaan. Ik hoor het hem nog zeggen: 'Ik ben gezegend door een pastoor! Hoe bestaat het.'

De wonderen zijn de wereld nog niet uit. Wie verbaasd durft te staan ontdekt hoe groot en machtig God is.

